



ВОДИЧ ЗА ПАЦИЕНТИ НА ЗРАЧНА ТЕРАПИЈА

ACIBADEM | SISTINA



Добре дојдовте

Во име на целиот персонал, би сакала да ви посакам добредојде во Клиничката болница „Аџибадем Систина“ и Центарот за онкологија и радиотерапија. Го избравте најдобриот медицински центар каде ќе добиете нега и третман на сите видови карциноми. Нашиот стручен тим и најсовремената технологија ќе ви понудат безбеден и ефикасен третман. Секој од нашите лекари кој е задолжен да ве лекува ќе ви се посвети комплетно. Тој ја знае вашата болест и ќе ви го понуди најдобриот третман.

За дијагноза и лекување на карциномите потребно е заедничко мислење и одлуки од специјалисти од повеќе области. Овој начин на лекување, што експертите го дефинираат како мултидисциплинарен пристап, ја зголемува стапката на успех при дијагноза и лекување на карциномот.

Најсовремениот апарат со кој располагаме е Trilogy, еден од поновите генерации апарати во современата радиотерапија. Нуди исклучително прецизно таргетирање и зрачење, со истовремена заштита на околното здраво ткиво. Во третма-

нот и дијагнозата ги користиме и врвните дијагностички технологии за обработка на сликите како што се позитрон емисиона томографија ПЕТ/КТ и функционална MRI (1.5 tesla), од кои и двете се многу чувствителни и вредни за дијагностицирање на одредени видови карцином.

Ние сме свесни дека одличната услуга за пациентот не зависи само од напредната и современа технологија туку, исто така, важна е и грижата и вниманието на персоналот.

Овој водич ќе ви ги даде сите информации и ќе одговори на вашите прашања за тоа што да очекувате за време на зрачната терапија. Секој третман се планира индивидуално според вашите потреби, а нашиот тим детално ќе ви го објасни планот на лекување и третманот кој ќе го добиете.

Д-р Дева Петрова
Шеф на Центар за онкологија
и радиотерапија

ШТО Е ЗРАЧНА ТЕРАПИЈА?

Зрачна терапија е техника при којашто се користи високо ниво на енергија, X-зраци кои ги убиваат клетките на карциномот. Изворите на зрачењето може да бидат надворешни каде X-зраците се насочуваат на карциномот; или, внатрешни (од внатрешноста на телото) и доаѓаат од радиоактивни импланти. Целта на надворешната и внатрешна зрачна терапија е да ги убие клетките на канцерот, со максимална заштита на здравото ткиво околу канцерот.

Зрачна терапија се користи:

- Како самостоен третман за лекување
- Пред операцијата за да се намали туморот
- По операцијата за да ги уништи клетките на карциномот кои евентуално останале по операцијата
- Заедно со хемотерапија, што ги прави клетките на карциномот почувствителни
- По хемотерапијата, да ги убие другите клетките на карциномот
- Да се контролираат симптоми како што се болка или крвавење





ЗА ВРЕМЕ НА ЗРАЧНА ТЕРАПИЈА

За време на зрачната терапија нема да чувствувате болка. Типот и дозата на зрачење што ќе ви ги препорача докторот ќе бидат приспособени според дијагнозата, видот на карцином, стадиумот, големината и локализацијата на туморот. Вашата здравствена состојба, исто така, има улога во третманот.

Вашиот специјалист по радиотерапија ќе биде во постојана соработка со сите ваши лекари и заедно ќе го планираат третманот кој е најдобар за вас. Ќе разговара со вас пред почнување на третманот и ќе ви ги објасни можните несакани ефекти од третманот.

Центарот за онкологија и радиотерапија во Клиничката болница „Аџибадем Систина“ ќе ви ги даде сите информации што ви се неопходни за да бидете добро информирани за вашиот план за лекување. Доколку имате дополнителни прашања, нашиот тим ви стои на располагање.

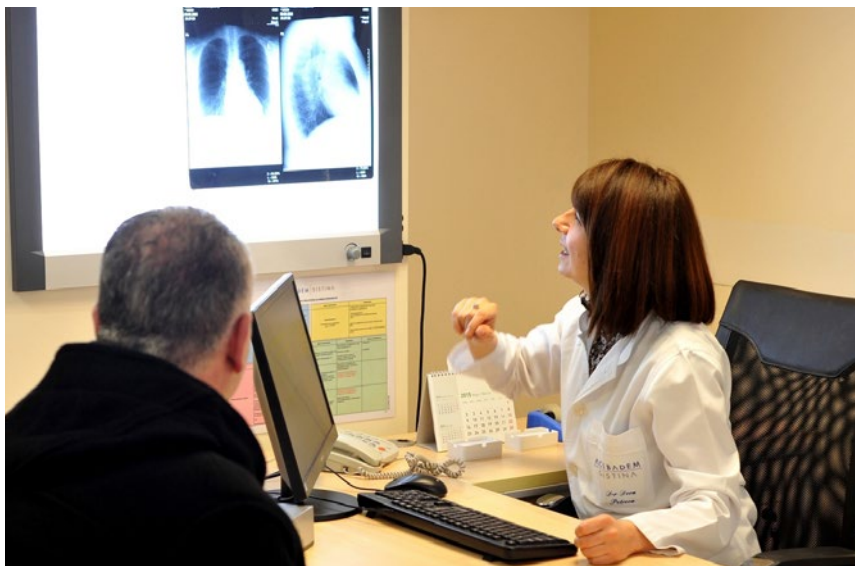






ЗРАЧНА ТЕРАПИЈА НА TRILOGY

Надворешната зрачна терапија е најчестиот тип терапија, при што со помош на специјална машина, наречена линеарен акцелератор Trilogy, се насочуваат високи дози на X-зраци директно во туморот. Линеарниот акцелератор Trilogy може да ја промени позицијата и да го зрачи вашето тело од повеќе агли. Со менување на аголот зрачењето целосно го опфаќа делот кој се зрачи, а се штити здравото ткиво.



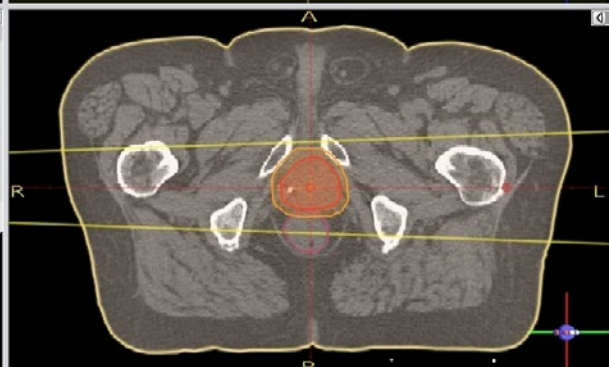
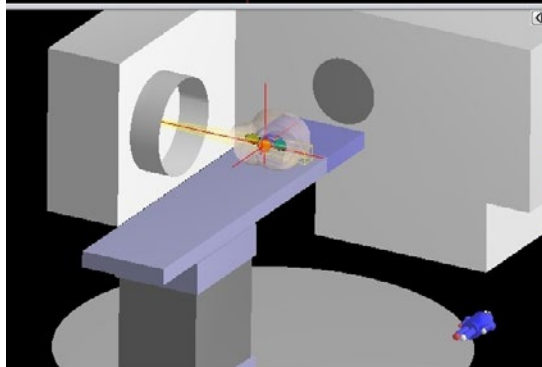
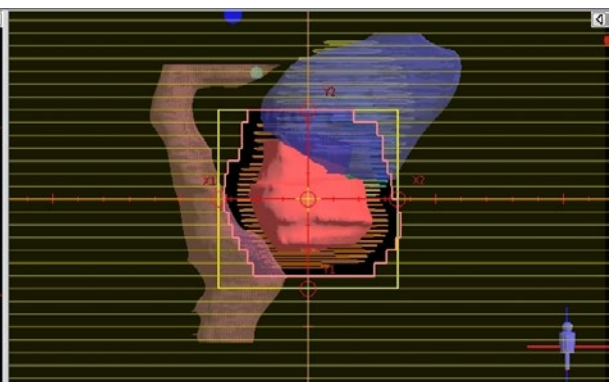
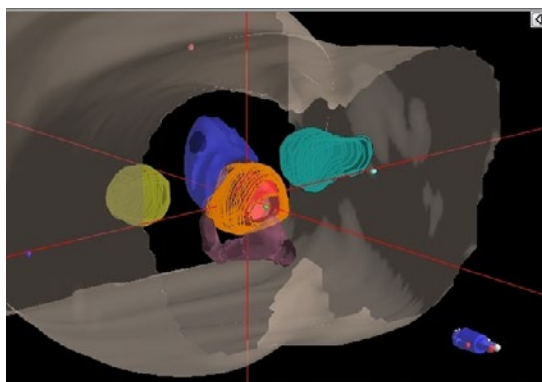
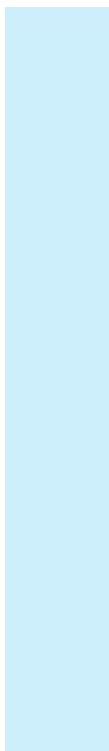


ВИДОВИ ЗРАЧНА ТЕРАПИЈА СО TRILOGY

Стереотактична радиохирургија (SRS)

Стереотактичната радиохирургија (SRS) има цел прецизно и интензивно да ја насочи дозата на зрачење во целните области. SRS се користи за зрачење на делот каде што е туморот. Оваа зрачна терапија може да се примени и за лекување тумори во делови од мозокот кои не можат да се оперираат. Она по што се издвојува SRS зрачната терапија од другите апарати е што зраците може да бидат насочени кон многу мали тумори, без да му наштетат на здравото ткиво околу туморот, и за разлика од другите техники, со SRS еднократно се доставува висока доза на зрачење.

SRS зраците се фокусирани само на туморот и од различни правци се доставува висока доза радијација.



ЗРАЧНА ТЕРАПИЈА СО МОДУЛИРАН ИНТЕНЗИТЕТ (IMRT)

Зрачна терапија со модулиран интензитет (IMRT) се применува за подобра распределба на дозата т.е. туморот да ја прими препишаната доза, а здравите ткива и органи да бидат максимално заштитени. Линеарниот акцелератор се движи под одреден агол и го насочува целиот интензитет на зрачењето во различни делови на третиралиот тумор. IMRT се користи за лекување на тумори на: мозокот, главата и вратот, белите дробови и простатата.

ЗРАЧНА ТЕРАПИЈА ВОДЕНА ОД СЛИКИ (IGRT)

Зрачната терапијата со IGRT овозможува одредување на локацијата на туморот во текот на третманот. Благодарение на секојдневните контролни снимки, се следи дали туморот што го зрачине

е во зрачното поле. Пациентот се снима не само пред туку и за време на терапијата, со што се овозможува навремено спречување на евентуални поместувања на туморот во текот на третманот.

ТИМ ЗА РАДИОТЕРАПИЈА

Нашиот тим е составен од доктори специјалисти и медицински тим од различни области. Секој од нив има големо искуство во работата, што се должи и на многубројните обуки во светски познати онколошки центри, со цел да ви овозможат квалитетна дијагноза и третман за вашиот тип карцином.

Тимот ќе работи заедно со вас, а вие ќе бидете сигурни дека го добивате најефикасниот зрачен третман. Тие ќе бидат со вас во текот на целата терапија и ќе ви дадат максимална поддршка во битката со вашата болест. Заедно ќе го следат вашиот напредок и ќе ви одговорат на секое прашање.





НАШИОТ ТИМ Е СОСТАВЕН ОД:

- **Специјалисти по радиотерапија и онкологија** - доктори кои специјализирале за лекување карциноми. Заедно со вас и со останатиот тим на доктори, тие ќе го изготват вашиот план за лекување. Радиоонкологот е одговорен за одредување на дозата и типот на зрачење, но и за следењето на ефектите за време на лекувањето.
- **Медицинска сестра за радијациона онкологија** - Медицинската сестра е задолжена за грижата на пациентот пред, за време и по третманот. Таа ќе биде тука и ќе одговори на секое ваше прашање или загриженост која ја имате. Ќе се грижи навремено да ја примате одредената терапија од доктор и ќе ви помогне да се справите со симптомите на болеста.
- **Радиолошки техноло**г – е лицето кое е одговорно за доставување на дневната доза на зрачниот третман и нејзино прецизно спроведување.
- **Медицински физичар** – овој член од тимот е одговорен за техничкиот дел на третманот и лекувањето. Тој ја пресметува дозата и планот на зрачење, ги одредува аглите на зрачење кои се најсоодветни. Задолжен е и за калибрација, исправност и безбедност на опремата.

БЕЗБЕДНОСТ И КВАЛИТЕТ

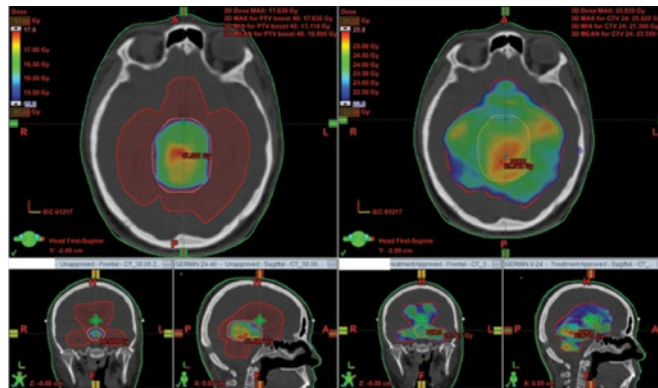
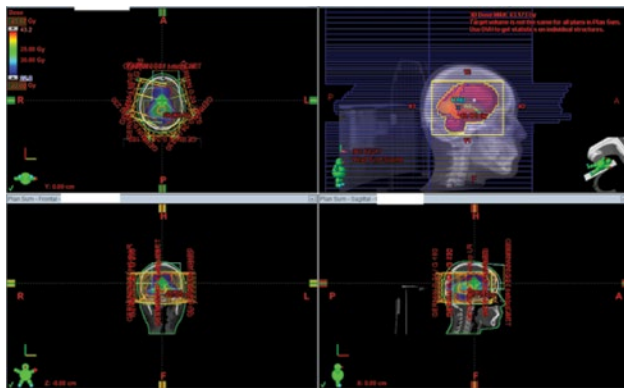
Центарот за онкологија и радиотерапија во Клиничката болница „Ацибадем Систина“ обезбедува максимална безбедност, сигурност и квалитет. Редовно ја одржуваме и калибрираме опремата на дневна основа со што се грижиме за вашата комплетна безбедност.

Вашиот план за лекување е под постојан надзор од нашиот тим, редовно се следат ефектите и текот на лекувањето. Преку редовни контроли и снимања се прави проверка дали ја добивате одредената доза и лекарства. Протоколите според кои се спроведува зрачната терапија се во согласност со највисоките стандарди во здравството-JCI.

ПЛАНИРАЊЕ НА ВАШИОТ ТРЕТМАН - СИМУЛАЦИЈА

При планирањето на радиотерапискиот третман на пациентите, се користи КТ симулација со што се овозможува попрецизно бележење на туморот и здравите органи, што е од особена важност за зголемување на успехот од лекувањето, а во исто време и намалување на несаканите ефекти од терапијата. Симулацијата се состои од скенирање со компјутерска томографија (КТ) во специфичната област во која се наоѓа туморот. Линеарниот акцелератор TRILOGY е единствен апарат во регионот што овозможува одлична контрола на квалитетот на зрачење со користење на СВСТ (сop bin CT). По процесот на симулација, вашиот доктор ќе го маркира местото што треба да се зрачи. Овие ознаки

или тетоважи се многу важни бидејќи тие овозможуваат нашиот тим да ја одреди позицијата на зрачење во секој третман. Не ги отстранувајте и бришете маркираните делови за време на третманот. Дел од симулацијата или планирање на сесијата е да се најде и правилната и најдобра положба на телото за време на третманот. За таа цел, постојат специјални средства и маски за имобилизација кои ќе ви помогнат да го задржите телото во константна и правилна положба за време на зрачењето. По симулација, физичарите по налог на докторот го изготвуваат планот за зрачење. Откако планот е направен, вашиот третман може да почне.



Планот на лекување ги содржи следниве информации:

- Зошто планот за лекување што ви е предложен е најдоброто решение за вас
- Што е тоа што може и не може да се направи во текот на лекувањето
- Информација за видот и траењето на зрачната терапија
- Како се изведува третманот
- Кои се несакани ефекти од третманот

Кога ќе биде изготвен планот за лекување пред првиот третман, докторот ќе побара од вас да потпишете формулар за согласност за лекување.



ШТО ДА ОЧЕКУВАТЕ ОД ТРЕТМАНОТ СО ЗРАЧЕЊЕ?

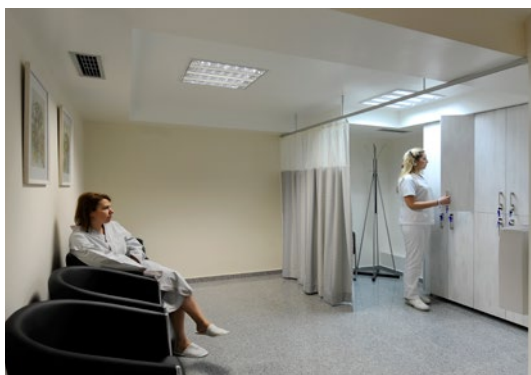
Вашата прва посета на онколог е консултативна посета. Докторот ќе ги разгледа вашите досегашни испитувања, ќе направи физички преглед и ќе ве советува за понатамошниот третман. Неопходно е да го информирате докторот за лекарствата кои ги примате и за нивната доза. Информирајте го и за тоа дали сте алергични на одреден лек или, пак, сте

бремени, за да ги има предвид сите информации. Нашиот тим ќе биде ваш партнер во процесот на лекување. Ќе ви помогне полесно да ги пребродите тешките моменти и ќе биде ваша поддршка. За време на консултацијата, тој ќе ве информира за текот на лекувањето, третманите, дозата на зрачење, како и за можните несакани ефекти.

РАСПОРЕД НА ЛЕКУВАЊЕ

Времетраењето на зрачењето, како и бројот на третмани се различни за секој пациент. Повеќето пациенти примаат само една зрачна терапија на ден, но некои пациенти добиваат и по два третмана на ден. Пред почетокот на терапијата вашиот доктор ќе ви даде проценка за бројот на третмани што ви се потребни. Понекогаш број на третмани зависи и од текот на лекувањето.

Надворешниот облик на зрачење, обично, се дава во мали дози во текот на еден период, од еден ден до неколку недели. Со ова им се дава можност на нормалните клетки да заздрават. За повеќето пациенти, третманите со зрачење се даваат секој ден, петпати во неделата (понеделник-петок). Распоредот на зрачење ќе биде организиран според вашето слободно време.





ПРОЦЕС НА ЛЕКУВАЊЕ

Во Центарот за онкологија и радиотерапија во Клиничката болница „Аџибадем Систина“ постојат посебни простории - соблекувални, простор каде што можете да ги оставите вашите лични предмети. Ве молиме, скапоцените предмети оставете ги дома!

Во зависност од локализацијата на делот кој ќе се третира, од вас ќе биде побарано да облечете болнички пижами. Блиските членови од семејството може да ве придружуваат за време на третманите. Тие можат да седат во чекалницата додека вие сте на третман.

Сите соби за третман се приватни со цел да ви помогнеме да се опуштите. Можете со вас да ја понесете и омилената музика која ќе ја слушате за време на третманот.

Пред почетокот на третманот нашите техничари уште еднаш ќе ја проверат исправноста на апаратот на кој ќе бидете зрачени. Повторно ќе бидат маркирани деловите што треба да се зрачат и ќе бидат евидентирани во вашата историја. Доколку за третманот ви е потребна маска или друго средство за имобилизација, техничарот ќе ви помогне околу правилната позиција. Пред да почне зрачењето, техничарот ќе ја напушти просторијата, но со помош на микрофони ќе може да комуницира со нив за време на терапијата.

Запомнете, зрачната терапија е безболна. Ако се чувствувате непријатно поради некоја причина, споделете ги вашите стравови со нашиот тим.

За време на терапијата дишете нормално. Ќе бидете известени кога ќе заврши вашиот третман и можете да ја напуштите просторијата за зрачење и да се вратите на вашите секојдневни активности.

КАКО ЌЕ СЕ ЧУВСТВУВАТЕ ПО ТРЕТМАНОТ СО ЗРАЧЕЊЕ?

Зрачната терапија не боли. Може дури и воопшто да не го чувствувате зрачењето. Сепак, може да се јават несакани ефекти од радиотерапијата. Вашиот доктор ќе разговара со вас за овие несакани ефекти пред вашето лекување.



ПРОВЕРКА НА ЕФЕКТИТЕ ОД ТРЕТМАНОТ

Вашиот специјалист по онкологија и радиотерапија ќе ги следи ефектите од третманот со зрачење. Во текот на третманот, можеби ќе биде потребно да се направи дополнително:

- физички преглед
- тестови за испитувања на крвта
- одредени промени во планот на лекување
- да ви препише дополнителни лекови

На овие консултации кога докторот ги следи ефектите од лекувањето, може да побарате од вашиот лекар да одговори на сите прашања што ги имате. Доколку сакате да земате дополнителна терапија, витамини или хербални лекови на своја рака, морате за тоа да го известите вашиот лекар.

ПО ЗАВРШУВАЊЕ НА ТРЕТМАНОТ

Кога ќе заврши вашиот третман на зрачење, лекарот ќе направи комплетен извештај за вашата здравствена состојба по лекувањето. Ефектите од зрачењето може да траат неколку недели или месеци по завршувањето на вашето лекување. Важно е да го известите вашиот лекар доколку имате некакви симптоми или проблеми по завршување на зрачењето.

НЕСАКАНИ ЕФЕКТИ ОД ЗРАЧНА ТЕРАПИЈА

Целта на зрачната терапија е да се уништат канцерогените клетки, но понекогаш во текот на лекувањето може да се појават и несакани ефекти. Со навремен третман на несаканите ефекти, тие може да исчезнат во првата недела од зрачењето. Заморот, губењето на апетитот и иритација на кожата се најчестите несакани ефекти.

Секогаш информирајте го докторот и медицинскиот персонал за несаканите ефекти. Тие ќе ве информираат како правилно да се справите со нив.



НЕГА НА КОЖАТА ЗА ВРЕМЕ НА ЗРАЧНА ТЕРАПИЈА

Кожните реакции се вообичаени за време на терапијата со зрачење. Ве молиме следете ги овие совети за нега на кожата:

- По третманот нежно измијте ја кожата во областа каде што сте биле зрачени со топла вода и нежен сапун
- Кремите за нега на кожата можете да ги користете 2 до 3 пати на ден (наутро, напладне и навечер)
- Не користете дополнителни козметички препарати на кожата во областа на третманот. На пример, лосион, парфем или шминка
- Користете само електричен брич во третираната област
- Носете лесна облека што нема да ве стега во областа што е зрачена
- Носете облека од меки ткаенини како памук
- Заштитете ја вашата кожа од сонце
- Носете капа и очила, кои ќе ве штитат од сонце





ИСХРАНА

Можно е да забележите промени во вашиот апетит во текот на зрачната терапија. Внимавајте што јадете, здравата храна ќе ви помогне да ги намалите несаканите ефекти од зрачната терапија. Јадете храна што е богата со протеини и калории за одржување на вашата тежина и енергија. Секогаш треба да се консултирате со вашиот лекар или медицинска сестра пред земање витамини или други додатоци. Во текот на лекувањето, може да е потребна и консултација со нутриционист.

ГУБЕЊЕ НА КОСАТА

Кога се изведува зрачната терапија кај тумори во главата, може да дојде до губење на косата (алопеција). Кај многу пациенти косата ќе израсне неколку месеци по третманот. Новата коса може да биде различна по боја и квалитет. Дали и со кој интензитет косата ќе порасне, зависи од третираната област и бројот на третмани.

ЗАМОР

Нормално е да се чувствувате уморни по третманот и да немате енергија. Вашето тело работи многу напорно за да зазdrави и да се врати во нормала. Бидете сигурни дека доволно спиеете во текот на ноќта. Разговарајте со вашиот лекар или медицинска сестра ако немате доволно кондиција. Доколку работите со полно работно време, можеби ќе треба да разговарате со вашиот претпоставен за да работите со скратено работно време или дел од обврските да ги завршите од дома. Побарајте членовите од семејството да ви помогнат околу обврските во куќата.

Понекогаш лесните вежби, како одење, може да направат да се чувствувате подобро. Прашајте го вашиот лекар или медицинска сестра за да почнете со програма за вежбање.

СЕКСУАЛНА АКТИВНОСТ

Може да бидете сексуално активни за време на зрачната терапија, но мора да користите заштита од бременост. Чувството на замор може да го намали вашиот интерес и желба за сексуална активност.







ПЛОДНОСТ - ЗА ВРЕМЕ И ПО ТРЕТМАН

За жени

Ако веќе сте бремена или се сомневате дека сте бремена, известете го вашиот лекар пред почетокот на радиотерапијата. Не се препорачува за време на третманот да останете трудна бидејќи терапијата со зрачење може негативно да влијае врз плодот и неговиот развој. Зрачната терапија може да влијае на вашата идна плодност. Ако планирате да имате дете во иднина, зборувајте со вашиот доктор за можности за **замрзнување јајце клетки**.

За мажи

Зрачната терапија во областа на тестисите може да го намали бројот и функцијата на сперматозоидите, со што може да влијае на вашата идна плодност. Ако сте загрижени во врска со плодноста, треба да размислите за **замрзнување сперма** пред почетокот на третманот.

Чувства и грижи

Доколку ви е поставена дијагноза канцер, нормално е вие и членовите на вашето семејство да се чувствувате загрижени. Секој човек различно реагира на дијагнозата и лекувањето на карциномот. Избегнувајте ги стресните ситуации, разговарајте со вашите блиски и докторите за тоа како се чувствувате.

Корисни совети

- Пристигнете во Центарот за онкологија и радиотерапија 15 минути пред закажаниот преглед
- Носете ги сите потребни документи и испитувања
- Побарајте ги инструкциите за планот на лекувањето
- Побарајте совет за справување со несаканите ефекти



ACIBADEM | SISTINA

www.cancertreatment.mk

call center
((02 3099 500))
www.acibademsistina.mk

Ул. Скупи 5А, 1000 Скопје, Македонија